

שנת השמיטה תשע"ה

ב"מכון התורה והארץ"

מי אנחנו

מכון התורה והארץ עוסק במחקר, הוראה ויישום של הנושאים ההלכתיים העולים מהחיבור המיוחד בין התורה לארץ בדורנו. במרכז חיבור זה עומדות "המצוות התלויות בארץ", שהפכו לחלק מהותי בחייה של האומה עם שיבתה לארצה. המכון עוסק במחקר הלכתי של המצוות התלויות בארץ, בפיתוח דרכים מתקדמות ליישומן ובהסברתן. המכון פועל בשיתוף פעולה פורה של רבנים, מדענים ואגרונומים, ובהתאם לפסקי הרבנות הראשית לישראל לדורותיה.

לקראת שנת השמיטה

בשנה זו המכון עוסק בהכנות לשנת השמיטה תשע"ה בשני תחומים:

א. מידע, חינוך והסברה: מידע והנחיות לחקלאים; מידע והסברה לקהל הרחב; חינוך והסברה לילדים.

ב. מיזמים חברתיים: קרן "נדיבי ארץ" - שמיטת כספים למהדרין, ו"אוצר הארץ" - שמיטה ישראלית למהדרין.

מידע חינוך והסברה

מידע והנחיות לחקלאים: בשנה האחרונה "מכון התורה והארץ" מפרסם מדי חודש בחודשו עלוני מידע לחקלאים לקראת השמיטה. עלוני המידע "אדמתנו" ו"הארץ הטובה" הם עלונים מקוונים שנשלחים לאלפי חקלאים מכל הארץ, ויש בהם מידע הלכתי ומדעי הנוגע לחקלאות בת זמננו, והנחיות והמלצות לקראת שנת השמיטה תשע"ה. נוסף על כך, המכון מפעיל מוקד לשאלותיהם של חקלאים בנושא השמיטה, ורבנים ואגרונומים מומחים מן המכון עונים עליהן.

מידע והסברה לקהל הרחב: לקראת שנת השמיטה יעלה באתר "למעשה", אתר הבית של "מכון התורה והארץ", מדור מיוחד שעוסק בשמיטה מהיבטים רוחניים, הלכתיים ומעשיים. במדור זה יוכלו הגולשים לקבל מידע עדכני על הלכות השמיטה ולקרוא מאמרים בנושא.

חינוך והסברה לילדים: "מכון התורה והארץ" מפיק חומרי לימוד לילדים בנושא השמיטה בשיתוף עם החמ"ד. המכון גם יעלה אתר אינטרנט חדש לילדים, ובו סרטים, משחקים וחומרי לימוד בנושא השמיטה. מטרת האתר להעביר לילדים מידע על השמיטה בדרך חווייתית ומעניינת.

מיזמים חברתיים בשנת השמיטה

קרן "נדיבי ארץ": הקרן הישראלית לשמיטת כספים

"שמיטת כספים" היא מצווה ששומטת ומבטלת חובות מהלוואות פרטיות, והיא חלה בשנת השמיטה מדי שבע שנים. קיום שמיטת הכספים במתכונתה המקורית קשה ליישום, מכיוון שהוא עלול לגרום להפסקת הלוואות כספיים מחשש שיתבטלו חובות הלוואה בשנת השמיטה. לכן, הגה הלל הזקן בסוף תקופת בית שני את תקנת הפרוזבול: תקנה שמאפשרת לגבות חובות על ידי מניעת שמיטת הכספים.

קרן נדיבי ארץ הוקמה כדי לחדש את מצוות שמיטת הכספים. אמנם השימוש בפרוזבול מבטיח את החזר ההלוואה ומעודד הלוואות כסף לעניים, אך הוא גם מונע מן הציבור לקיים את מצוות שמיטת הכספים ולסייע לעניים לצאת ממעגל החובות שהם שקועים בו.

איך הקרן עובדת? הקרן אוספת הלוואות מתורמים ומלווה את הכספים למשפחות נזקקות. בסוף השנה יושמטו החובות, וכולם יצאו נשכרים: המלווים יזכו לקיים מצוות שמיטת כספים למהדרין ומצוות צדקה מן המובחר, והנזקקים יקבלו תרומה שתאפשר להם למחוק את חובותיהם.

חושבים לטווח רחוק: התרומה למשפחות נזקקות מתבצעת על ידי ארגונים חברתיים מוכרים ומקצועיים: הארגונים מלווים את המשפחות ומיעצים להן כיצד ראוי להתנהל מבחינה כלכלית. מלבד תשלום החובות, התרומה מהווה הזדמנות לצמיחה כלכלית ולפתיחת 'דף חדש' בחייהן של המשפחות הנזקקות.

וזה עוד לא הכול: במקביל לתשלום חלק מהחובות על ידי תרומות הציבור, הקרן גם פונה לבנקים ומציעה להם לגלות אחריות חברתית ולבדוק אפשרות למחיקת חובות של משפחות הנמצאות בתהליך שיקום כלכלי ועומדות בקריטריונים.

"אוצר הארץ" - שמיטה ישראלית למהדרין

חקלאות במבחן: אחת לשבע שנים, בשנת השמיטה, החקלאות בישראל עומדת במבחן: בשנה זו חל איסור לעבוד את האדמה ולגדל גידולים חקלאיים באופן רגיל, והחקלאים הישראליים נדחקים לשוליים בגלל ייבוא מחוץ לארץ ופתרונות אחרים.

המטרה: "אוצר הארץ" הוקם כדי לאפשר את קיום השמיטה כהלכתה, הן לחקלאי הן לצרכן. מטרתו העיקרית של "אוצר הארץ" לאפשר לחקלאים שמעוניינים לקיים את מצוות השמיטה בהידור, לחבור לציבור של צרכנים שמעוניינים לחזק את ידם ולצרוך תוצרת מקומית מהודרת.

איך "אוצר הארץ" עובד? לקראת שנת השמיטה יימכרו מנויים לעשרות אלפי בתי אב בישראל שמתחייבים לרכוש תוצרת חקלאית של שמיטה למהדרין בסכום כסף מסוים. על ידי הבטחת הכנסתו של החקלאי, הוא יוכל להשקיע זמן וכסף במציאת פתרונות הלכתיים לגידולים חקלאיים באופן המותר בשנת השמיטה.

הערך המוסף של "אוצר הארץ": הצרכנים נהנים מפירות וירקות שגדלו בשנת השמיטה באיכות גבוהה ולמהדרין - בלא הפקעת מצוות השמיטה. "אוצר הארץ" מסייע לקיים שמיטה ציונית למהדרין ולחזק את החקלאות בישראל.